

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОБОРОНИ УКРАЇНИ

**ІНСТИТУТ ЛОГІСТИКИ ТА ПІДТРИМКИ ВІЙСЬК (СИЛ)
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ЕКОНОМІКИ В ІНТЕРЕСАХ ОБОРОНИ І
БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ ТА ШЛЯХИ ЇХ
ВИРІШЕННЯ**

МАТЕРІАЛИ

науково-практичного семінару

31 травня 2023 року

УДК 336.142.3:335 (477) (075.8)

Актуальні проблеми національної економіки в інтересах оборони і безпеки держави та шляхи їх вирішення. Матеріали науково-практичного семінару (м. Київ, 31 травня 2023 р.). – Київ : НУОУ, 2023. 176 с.

ISSN 2522-9257

У збірнику представлені матеріали науково-практичного семінару “Актуальні проблеми національної економіки в інтересах оборони і безпеки держави та шляхи їх вирішення”.

Збірник призначений для науковців, викладачів, ад’юнктів, слухачів (курсантів, студентів), а також для широкого кола читачів.

УДК 336.142.3:335 (477) (075.8)

ISSN 2522-9257

© Колектив авторів, 2023

© НУОУ, 2023

ЗМІСТ

Вступне слово	5
Абрамова М.В. Стійкість шляхів фінансування задоволення потреб Міністерства оборони: один із стратегічних напрямків оборонного менеджменту	7
Алімов Д.І. Проблемні питання структури Збройних Сил України та шляхи їх вирішення у майбутньому	14
Артюшенко О.О. Перспективи застосування методів підтримки прийняття рішень в сфері національної економіки України	17
Биченков В.В., Биченков М.В., Луцик Ю.О. Модель визначення рівня економічної безпеки України з використанням методів статистичного аналізу	19
Бобрик Ю.Г., Волотівський П.Б. Щодо необхідності змін у концептуальних поглядах на призначення та роль мобілізаційного плану держави в системі оборонного планування	28
Вісленко Д.В., Левчук О.В. Вивчення методичних підходів з удосконалення системи оборонного планування на основі спроможностей в Міністерстві оборони України з урахуванням досвіду країн-членів НАТО	34
Гинда О.М. Управління процесом розвитку інтелектуального капіталу військовослужбовців в умовах війни	38
Голота О.П. Органи та механізми державного регулювання та контролю у системі оборонних закупівель в умовах дії воєнного стану	44
Городянська Л.В. Економічні засади трансформації системи грошового забезпечення військовослужбовців в контексті безпеки держави	55
Григораш Д.В., Каспрук А.В., Пономарьов С.В. Внутрішній контроль у Збройних Силах України	59
Григораш Д.В., Каспрук А.В., Пономарьов С.В. Автоматизовані системи управління діяльністю в Збройних Силах України	61
Дерев'янюк В.І. Система національної стійкості: виклики та можливості	64
Деменєв О.М., Пархоменко П.П., Волков Є.В. Особливості виконання державного бюджету України у 2022 році в умовах повномасштабної війни .	68
Дихановський В.М., Лещенко М.В. Екосистема оборони України як частина національної економіки	75
Косарецький Є.І., Бойко Р.В., Бутенко М.П. Аналіз особливостей управління ресурсним забезпеченням сил оборони провідних країн світу	82
Кушнір Є.А., Лук'яничук В.К. Корупція як основна проблема розвитку закупівельної сфери	92
Левчук О.В., Онофрійчук О.А. Характеристика методики раціонального розподілу оборонних ресурсів за витратною складовою оборонного бюджету	94
Лойшин А.А. Гармонізація державного внутрішнього фінансового контролю в Україні та її вплив на його функціонування у період дії правового режиму воєнного стану	98

Опенько П.В. Техніко-економічна оцінка життєвого циклу систем озброєння та військової техніки при експлуатації за технічним станом	105
Панасенко Л.І., Кузнецов Б.Г., Хомич Д.Л. Макроекономічне прогнозування цінових, енергетичних та інших проблем на основі інфляційних даних Національного банку України	112
Yuliia V. Petlenko, Bohdan P. Shcheliuk. Enhancing the effectiveness of defense planning through the implementation of capability-based budgeting and civilian control	117
Пікульський О.В. Основні положення воєнної доктрини України в розрізі воєнно-економічної безпеки держави	127
Пікульський О.В. Система та суб'єкти забезпечення національної безпеки держави	128
Пономарьов С.В., Охріменко В.Ю. Обґрунтування рекомендацій щодо вдосконалення та подальшого розвитку внутрішнього контролю в державному секторі	130
Ратушняк С.О., Телегін В.В. Аналіз фінансування дефіциту Державного бюджету України та операцій, пов'язаних із державним боргом	132
Руснак Ю.І., Сотник В.В. Вплив військових дій на агропромисловий комплекс та проблеми розмінування територій України	135
Сазонов С.М. Нормативно-правові зміни у питаннях соціального забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України під час дії воєнного стану	139
Собкевич О.В. Здобутки та проблеми євроінтеграційних реформ у промисловості України	144
Титковський О.І. Пріоритетні напрямки діяльності Служби внутрішнього аудиту Міністерства оборони під час введення правового режиму воєнного стану в Україні	151
Ткач М.Я. Адаптація національної економіки до умов війни.....	154
Толок О.П. Нова стратегія взаємодії з малим бізнесом Міністерства оборони США 2023 року: висновки для України	159
Філіпов С.О. Державна реєстрація геномної інформації людини: потенційні переваги від впровадження	163
Чернега М.А. Національна економіка в інтересах оборони і безпеки держави: забезпечення стійкості та ефективності	165
Шиндирук І.П., Череватий Т.В. Напрямки та інструменти зовнішньої підтримки України під час війни	168
Заключне слово	175

Городянська Л. В.,
член-кореспондент АЕН України, к.е.н., доцент,
Київського національного університету імені Тараса Шевченка,
ORCID: 0000-0002-4482-1690

ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ТРАНСФОРМАЦІЇ СИСТЕМИ ГРОШОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ В КОНТЕКСТІ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Постановка проблеми. Грошове забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України, як складова системи соціального захисту воїнів та їх сімей, а також потужний мотиваційний фактор, є і залишається на порядку денному після задоволення проблем військово-технічного оснащення військ. Водночас будь-які рішення про грошове утримання повинно базуватися на можливостях бюджету країни та економічному стані загалом. [1] У більшості публікацій на цю тему (наприклад, [2-5] та ін.) йдеться про необхідність трансформації чинної системи грошового забезпечення військових, розробки й впровадження перспективної системи, яка відповідала б зазначеним можливостям і була б наближеною до аналогічних систем провідних країн-членів НАТО [6].

Мета дослідження. Метою дослідження є визначення й обґрунтування основних економічних засад трансформації системи грошового забезпечення військовослужбовців в інтересах безпеки держави.

Виклад основного матеріалу. Дослідження показало, що до економічних засад трансформації системи грошового забезпечення військовослужбовців слід віднести такі: (див. рис. 1):

- розмір військового бюджету;
- інновації та технологічний розвиток оборонного комплексу;
- адекватну грошову винагороду;
- соціальний захист і страхування;
- інвестиції в професійний розвиток і навчання військовослужбовців;
- систему мотивації та заохочення.

Рис. 1 – Економічні складові трансформації системи грошового забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України

Визначимо сутність економічних засад трансформації системи грошового забезпечення військовослужбовців.

Одним з основних аспектів трансформації системи грошового забезпечення військовослужбовців є збільшення військового бюджету. Достатнє фінансування потреб оборони дає змогу забезпечити належну оплату вагомого внеску військовослужбовців у безпеку й оборону держави від російського агресора, а також у розвиток і модернізацію озброєнь, техніки та інфраструктури. Для здійснення ефективної оборони та безпеки держави важливо мати таку систему грошового задоволення військовослужбовців, яка забезпечить адекватну оплату та стимулювання їх до виконання поставлених завдань.

Недостатнє фінансування може призвести до невдоволення, погіршення ставлення до служби і навіть звільнення кваліфікованих військових кадрів. Тому держава повинна виділяти достатні ресурси на фінансування військових виплат, включно із базовим грошовим забезпеченням, надбавками, преміями та соціальними пільгами. Також важливо встановити механізми для забезпечення справедливості та прозорості розподілу коштів. Для цього необхідне ефективне управління фінансами, до функцій якого належить прозоре бюджетування, ефективне планування і розподіл коштів, боротьба з корупційними проявами та контроль за використанням грошових коштів.

Вважаємо, що розвиток і модернізація оборонного комплексу в країні також має прямий стосунок до грошового забезпечення військовослужбовців. [7] Інвестиції в науково-дослідні роботи, розробку нових технологій і виробництво сучасного озброєння та обладнання можуть поліпшити боєздатність збройних сил і підвищити безпеку держави. Сучасний високотехнологічний характер війни, військові операції вимагають застосування нових технологій та інновацій, зовсім інших підходів до підготовки військових кадрів нового покоління. Розвиток і підтримка інновацій у військовій справі є економічним підґрунтям для забезпечення ефективної оборони та безпеки держави. Тому держава повинна інвестувати в науково-дослідні програми, розробку нових технологій у військовій промисловості, які сприяють розвитку військового потенціалу та забезпеченню безпеки держави.

Адекватна і справедлива грошова винагорода військовослужбовців має забезпечувати їхню мотивацію, тривалість військової служби і загальну боєздатність. Недостатня грошова винагорода може призвести до спроб порушити вимоги військових статутів, зниження рівня професійної віддачі та загальної бойової ефективності окремих військовослужбовців, що в умовах сучасного бою недопустимо. Тому важливо гарантувати військовослужбовцям справедливе і достатнє грошове забезпечення з урахуванням їхніх професійних навичок, відповідальності і ролі у забезпеченні національної безпеки. Збільшення грошового забезпечення сприяє підвищенню мотивації та привабливості військової служби, а також допомагає залучати й утримувати висококваліфікованих фахівців в лавах Збройних Сил, що є гарантією безпеки держави.

Окрім грошового забезпечення, важливо надавати й гарантувати військовослужбовцям соціальні пільги та страхування, що забезпечують їм фінансовий захист в умовах знецінення коштів та постійного ризику бути пораненими або отримати травми, пов'язані із виконанням службових обов'язків. Це може включати регулярний перерахунок базових виплат, медичне страхування, страхування від нещасних випадків, пенсійні програми, житлові умови та ін.

Загалом, забезпечення гідного рівня життя для військовослужбовців має прямий стосунок до їхньої мотивації та готовності служити державі. Важливо надати соціальні гарантії, включно з медичним обслуговуванням, страхуванням, пенсійним забезпеченням і підтримкою сімей військовослужбовців. Держава повинна розробити та реалізувати соціальні програми й механізми підтримки, які забезпечать соціальний захист і добробут військовослужбовців та членів їхніх сімей. Це може включати програми медичного страхування, освітні пільги для дітей військовослужбовців та інші форми підтримки. Військовослужбовці, особливо ті, хто постраждав у бойових діях або мають інвалідність, потребують соціального захисту та адекватних пенсійних виплат. Це важливо для забезпечення їхнього добробуту та підтримки після служби.

Для ефективної оборони і безпеки держави необхідні висококваліфіковані та підготовлені військовослужбовці. [8-11] Інвестиції в їхній професійний розвиток і навчання є важливими економічними основами існування сучасної армії. Інвестиції в професійний розвиток і навчання військовослужбовців мають важливе значення для підвищення їхньої ефективності та компетентності. Система навчання має бути сучасною, включати передові технології та методи, а також спеціалізовані програми, щоб військовослужбовці могли ефективно виконувати свої завдання в галузі оборони та безпеки. [10; 11]

Отже, держава повинна надавати фінансування і ресурси для проведення якісного військового навчання, тренувань і підготовки військовослужбовців. Це може включати сприяння в здобутті вищої освіти військового профілю, організацію спеціалізованих курсів і програм підвищення кваліфікації. Грошове забезпечення військовослужбовців з огляду на зазначене має враховувати рівень їх професійного розвитку й фахову віддачу.

Система мотивації, заохочення, стимулів і пільг військовослужбовців належить до найбільш дієвих економічних засад трансформації системи грошового забезпечення в інтересах безпеки держави. Необхідно розробити таку систему мотивації та заохочення для військовослужбовців, яка стимулюватиме їхню високу професійну ефективність і відданість службі. Це можуть бути нагороди, премії, можливості кар'єрного зростання і додаткові пільги за особливі досягнення, сміливість та відвагу. Також важливо створити систему стимулів і пільг, яка дасть змогу залучити й утримати кваліфікованих військовослужбовців. Вона може включати надання житлових пільг, медичного обслуговування, освіти для членів їхніх сімей, можливості для професійного зростання тощо.

Загалом трансформація системи грошового забезпечення

військовослужбовців в інтересах оборони та безпеки держави вимагає збільшення військового бюджету; належного фінансування; справедливого грошового забезпечення; соціального захисту, соціальних пільг і страхування; інвестицій у професійний розвиток і навчання, а також розроблення ефективної системи мотивації та заохочення. Ці заходи сприятимуть зміцненню мотивації, ефективності і професіоналізму військовослужбовців, допоможуть створити сприятливі умови для ефективної й тривалої військової служби, залученню та утриманню кваліфікованих кадрів, що є ключовим елементом забезпечення оборони та національної безпеки держави.

Висновки. Отже, розв'язання проблем фінансово-економічного забезпечення військовослужбовців потребує комплексного підходу, що включає суто фінансування, соціальний захист, управління фінансами та розвиток оборонного комплексу. Лише за наявності адекватної системи грошового забезпечення військовослужбовців Україна зможе залучати, утримувати та підтримувати висококваліфікований військовий персонал, що є найважливішим гарантом оборони та безпеки держави.

Використані джерела:

- 1) Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей : Закон України від 20.12.1991 р. № 2011-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text>.
- 2) Про грошове забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу та деяких інших осіб : Постанова Кабінету Міністрів України від 30.08.2017 р. № 704. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/704-2017-%D0%BF#n94>.
- 3) Порядок виплати грошового забезпечення військовослужбовцям Збройних Сил України та деяким іншим особам : Наказ Міністерства оборони України від 07.06.2018 р. № 260. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0745-18#n21>.
- 4) Зарплати військових 2023 року: що потрібно знати про грошове забезпечення та надбавки. URL: <https://tsn.ua/ato/zarplata-viyskovih-u-2023-roci-zmini-u-goroshovomu-zabezpechenni-2310049.html>.
- 5) Городянська Л. В. Особливості грошового забезпечення Збройних Сил України в умовах воєнного стану. Вісник Київського національного університету. Київ: ВІКНУ імені Тараса Шевченка, 2022. Вип. 2 (50). С. 60-67.
- 6) Городянська Л. В. Грошове забезпечення військовослужбовців провідних країн НАТО й України: порівняльний аналіз. Збірник наукових праць Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Київ : ВІКНУ імені Тараса Шевченка, 2023. Вип. 79.
- 7) Деякі аспекти впровадження оборонного менеджменту в оборонних відомствах держав-членів НАТО. Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені

- Івана Черняхівського. Київ : НУОУ імені Івана Черняхівського, 2020. № 3 (70). С. 70-74. URL: <http://znp-cvsvd.nuou.org.ua/article/view/223664>.
- 8) Семененко О. М., Трегубенко С. С., Онофрійчук П. В., Рахманій О. М., Целіщев І. О., Романенко О. А. Сучасні аспекти забезпечення фінансовими ресурсами спеціалістів військової наукової і освітньої сфери України та деяких країн світу. The scientific heritage, 2021. № 72. С. 65-72. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/suchasni-aspekti-zabezpechennya-finansovimi-resursami-spetsialistiv-viyskovoyi-naukovoyi-i-osvitnoyi-sferi-ukrayini>.
- 9) Що таке професійна військова освіта? Міністерство оборони України : офіційний веб-сайт. URL: <https://www.mil.gov.ua/diyalnist/vijskova-osvita-na-tauka/shho-take-profesijna-vijskova-osvita.html> (дата звернення: 24.05.2022).
- 10) Про організацію та проведення курсів професійної військової освіти та курсів підвищення кваліфікації у вищих військових навчальних закладах, військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти і закладах фахової передвищої військової освіти у 2023-2024 роках : Наказ Міністерства Оборони України № 7/нм від 04.01.2023 р. URL: https://www.mil.gov.ua/content/mou_orders/mou_2023/7_nm.pdf.
- 11) Три вертикалі визначатимуть всю систему військової освіти з 2023 року. Армія FM. 2022. URL: <https://www.armyfm.com.ua/ua/tri-vertikali-viznachatimut-vsyu-sistemu-vijskovoї-osviti-z-2023-roku>.

Григораш Д.В.,
слухач Інституту логістики та підтримки військ (сил)
Національного університету оборони України
Каспрук А.В.,
слухач Інституту логістики та підтримки військ (сил)
Національного університету оборони України
Пономарьов С.В.,
слухач Інституту логістики та підтримки військ (сил)
Національного університету оборони України

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Під час повномасштабного вторгнення р.ф. в Україні, внутрішній контроль в Збройних Силах України набуває нового, великого значення. У таких умовах важливо забезпечити ефективне та відповідальне використання всіх наявних ресурсів. Основною метою внутрішнього контролю є забезпечення ефективного використання виділених бюджетних коштів та запобігання корупції. Це означає, що необхідно контролювати витрати та вживати заходів для запобігання будь-яким недоречним чи неправомірним діям.

У складних умовах війни, коли існує постійна потреба у значних ресурсах, виконання внутрішнього контролю стає ще складнішим завданням. Однак, саме у таких моментах важливо виявити високий рівень відповідальності та